

College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

Aan
De minister van Financiën van Curaçao

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999) 4619081
Telefax (+5999) 4619088

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331
Telefax (+1721) 5430379

Contactpersoon
Corinne Bos (Cft)
Datum
28 augustus 2015
Ons kenmerk
Cft 201500162
Pagina
1/7

Telefoonnummer
+5999 4619081
E-mail
info@cft.cw
Uw kenmerk

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Bijlagen
4

Onderwerp
Advies Cft bij jaarrekening 2013 Curaçao

Geachte heer Jardim,

Het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Cft) heeft de jaarrekening 2013 van het land Curaçao en de rapporten van Stichting OverheidsAccountantbureau (SOAB) en Algemene Rekenkamer Curaçao (ARC) ontvangen. Bijgaand het advies van het Cft.

Beoordeling

Bij de beoordeling door het Cft wordt gekeken naar de financiële toestand van het land Curaçao, in hoeverre sprake is van een eventueel tekort op de gewone dienst en een eventuele overschrijding van de rentelastnorm. Hierbij wordt rekening gehouden met de bevindingen van de SOAB en ARC. Verder zal het Cft aanbevelingen geven met betrekking tot het financieel beheer, eveneens in relatie tot de bevindingen van de SOAB en/of ARC.

Conclusie gewone dienst en kapitaaldienst

In 2013 is sprake van een overschot op de gewone dienst van het land Curaçao van ANG 120,9 miljoen. De ARC heeft vastgesteld dat de bedragen in de jaarrekening die in de kolom begroting zijn opgenomen niet aansluiten op de bedragen van de door de Staten vastgestelde begroting en de twee wijzigingen daarop. Gebruik makende van de gecorrigeerde begrotingscijfers van de ARC kan het resultaat op de gewone dienst verklaard worden door enerzijds hogere baten van ANG 45,6 miljoen en lagere lasten van ANG 75,3 miljoen dan begroot.

De kapitaaldienst sluit af met een tekort van ANG 75,5 miljoen. Dit betekent dat meer geïnvesteerd is dan geleend. Ten opzichte van de begroting en de twee wijzigingen daarop is ANG 187,4 miljoen geïnvesteerd ten opzichte van begroot ANG 260,6 miljoen. Er is minder geleend, slechts ANG 111,9 miljoen in plaats van begroot ANG 200,3 miljoen. Kortom, een deel van de investeringen is door Curaçao zelf gefinancierd. Een nadere toelichting in de jaarrekening op de cijfers van de gewone dienst en de kapitaaldienst ontbreekt. Ten behoeve van de beoordeling en de budgetautorisatie door de Staten, verzoekt het Cft om een toelichting op de baten en lasten op te nemen in de jaarrekening.

Conclusie tekortcompensatie, weerstandsvermogen en rentelastnorm

Er dient in de jaren 2014 en 2015 nog ANG 33,5 miljoen gecompenseerd te worden uit hoofde van de tekortcompensatie. Volgens de tweede uitvoeringsrapportage van 2015 van het land Curaçao zijn hiertoe voldoende mogelijkheden in 2014 en 2015. De vermogenspositie is inmiddels grotendeels ingelopen door het overschot in 2013. Desalniettemin adviseert het Cft als onderdeel van het financiële beleid een toereikend weerstandsvermogen op te bouwen ter dekking van (latente) verplichtingen, risico's en onzekerheden. In 2013 is geen sprake geweest van een overschrijding van de rentelastnorm.

Conclusie financieel beheer

Tot slot dient het financieel beheer ruim aandacht te krijgen om te komen tot een ordentelijk begrotingsproces en een goedkeurende controleverklaring. In dit verband is tevens noodzakelijk dat de Landsverordening Financieel Beheer vastgesteld wordt. De rapporten van de SOAB en ARC zijn van goede kwaliteit en bieden goede aangrijpingspunten om het financieel beheer te verbeteren. Deze rapporten bieden ook de Staten het benodigde inzicht om optimaler gebruik te maken van hun budgetrecht en het verrichten van hun controlerende taak. Het Cft benadrukt dan ook het belang van verantwoording aan de Staten binnen de wettelijke termijnen, inclusief vaststelling van de jaarrekeningen.

Toelichting

Ten aanzien van de jaarrekening 2013 is door het Cft een aantal aandachtspunten gesignaleerd. Dit zijn dezelfde onderwerpen als voorgaand boekjaar:

1. De noodzaak het proces tot vaststellen van de jaarrekening verder te verbeteren en te versnellen;
2. De noodzaak van de versterking van het weerstandsvermogen in relatie tot tekortcompensatie en ten behoeve van toekomstige verplichtingen, risico's en onzekerheden;
3. De noodzaak het financieel beheer te verbeteren.

Ad 1. De noodzaak het proces tot vaststellen van de jaarrekening verder te verbeteren en te versnellen

Vaststelling door de Staten

Per 2 april 2015 is jaarrekening 2010 vastgesteld door de Staten. De vaststelling van de jaarrekeningen 2011 en 2012 is in werking gesteld bij de Staten.

Het Cft hecht aan de noodzaak tot afronding van de jaarrekeningcyclus in relatie tot de begroting zodat het budgetrecht van de Staten ten volle kan worden uitgeoefend en voldoende informatie verkregen kan worden over de budgetuitputting van de afgelopen jaren ten behoeve van een comptabele verantwoording van ministers ten opzichte van de Staten en de begrotingsbehandelingen. Het Cft adviseert dan ook om zo snel mogelijk de jaarrekeningen van 2011 tot en met 2013 te laten vaststellen door de Staten.

Wettelijke termijnen

De jaarrekening 2013 is door Curaçao tijdig opgesteld. De Raad van Ministers heeft de jaarrekening goedgekeurd op 27 augustus 2014. Het rapport van bevindingen en de controleverklaring van de SOAB is gepubliceerd op 18 december 2014 en daarmee is de wettelijke termijn twee maanden overschreden. Het rapport van de ARC, zijnde het rechtmatigheidsonderzoek is gepubliceerd in juli 2015, hetgeen een overschrijding van ruim zes maanden is van de wettelijke termijn. Het is voor alle betrokkenen en stakeholders zeer van belang dat wettelijke termijnen ook door de SOAB en ARC worden nageleefd. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de wettelijke termijnen en de doorlooptijd van de jaarrekeningen vanaf 10-10-'10. Het Cft blijft u adviseren om periodiek met de SOAB en ARC in gesprek te blijven, totdat de oorzaken van de vertragingen goed in beeld zijn gebracht en noodzakelijke verbeterpunten met betrekking tot de doorlooptijd zijn vastgesteld, opgepakt en gerealiseerd, om zodoende binnen de wettelijke termijnen verantwoording af te leggen.

Een andere invalshoek kan zijn om de wettelijke termijnen te herzien waarbij de overheid van Curaçao de jaarrekening eerder gaat opleveren en waarbij de SOAB en ARC mogelijk meer tijd krijgen voor de controlewerkzaamheden. Gezien het hele proces waarin een jaarrekening op zijn vroegst twaalf maanden na afloop van het jaar naar de Staten gaat, zou een evaluatie met als doelstelling een uiteindelijke aanbieding aan de Staten binnen zes tot acht maanden volgend op het jaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, in de rede liggen.

Goedkeurende controleverklaring

Het Cft constateert dat de rapporten van de SOAB en ARC van goede kwaliteit zijn en door de opsplitsing per ministerie goede aangrijpingspunten bieden om het financiële beheer te verbeteren, zodanig dat een goedkeurende controleverklaring binnen bereik ligt. De SOAB heeft een oordeelonthouding gegeven bij de getrouwheid van de jaarrekening 2013 en een afkeurend oordeel bij de rechtmatigheid. Ook de ARC is van oordeel dat de jaarrekening 2013 van Curaçao niet voldoet aan de eisen en normen die aan een jaarrekening volgens de wet worden gesteld. Deze rapporten bieden ook de Staten het benodigde inzicht om optimaler gebruik te maken van hun budgetrecht en het verrichten van hun controlerende taak.

Ad 2. De noodzaak van de versterking van het weerstandsvermogen in relatie tot tekortcompensatie en ten behoeve van toekomstige verplichtingen, risico's en onzekerheden

Correcties SOAB en ARC

De periode 2013 is afgesloten met een overschot van ANG 120,9 miljoen.

Voor de berekening van de tekortcompensatie van de Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft) wordt rekening gehouden met de te kwantificeren correcties van de SOAB en ARC. De door hen genoemde correcties neemt het Cft dan ook mee in de berekening van de tekortcompensatie. Idealiter worden correcties zoveel mogelijk verwerkt in de desbetreffende jaarrekening, echter deze correcties door de SOAB en ARC genoemd, zijn niet opgenomen in jaarrekening 2013. In bijlage 2 en 3 zijn de overzichten opgenomen van het gecorrigeerde resultaat en vermogen.

Tekortcompensatie

Uit de jaarrekening 2013 blijkt een overschot op de gewone dienst van ANG 120,9 miljoen, echter gecorrigeerd voor de bevindingen van de SOAB en ARC komt het overschot uit op ANG 116,7 miljoen. Het land Curaçao dient dan nog zorg te dragen voor een toevoeging van ANG 33,5 miljoen in 2014 en 2015 aan het vermogen uit hoofde van de tekortcompensatie.

Conform afspraak worden de tekorten van 2010 tot en met 2012 met positieve saldi in 2013, 2014 en 2015 gecompenseerd. Deze voorgenomen compensatie is door het land Curaçao recentelijk bevestigd in de tweede uitvoeringsrapportage 2014 en de vastgestelde begroting 2015.

tabel 1: Tekortcompensatie

	Bedrag (ANG) in miljoen	
	jaarrekening Curaçao	jaarrekening Curaçao inclusief SOAB/ARC correcties
Verloop wettelijke reserve "Compensatie tekorten"		
Saldo gewone dienst periode 10-10-'10 t/m 31-12-'10	-51,2	-51,2
Saldo gewone dienst jaarrekening 2011	-166,3	-166,3
Saldo gewone dienst jaarrekening 2012	-73,1	-73,1
Saldo gewone dienst jaarrekening 2013	120,9	120,9
Saldo correcties gewone dienst SOAB en ARC over boekjaar 2013		-4,2
Te compenseren via wettelijke reserve tekorten voorgaande jaren	-169,6	-173,8
BRK-reserve	140,3	140,3
Totaal te compenseren	-29,3	-33,5
Verwacht saldo gewone dienst 2014 (tweede uitvoeringsrapportage 2015)	42,4	42,4
Verwacht saldo op de gewone dienst 2015 (tweede uitvoeringsrapportage 2015)	60,4	60,4
Overdekking of mogelijke dotatie aan weerstandsvermogen	73,5	69,3

Het Cft merkt hierbij op dat de wijze van compensatie van tekorten op de gewone dienst analoog toegepast dient te worden op de financiële mutaties die buiten de gewone dienst omgaan, zie later toegelicht.

Vermogenspositie

Vanaf 10-10-'10 is het eigen vermogen zoals blijkt uit de opgestelde jaarrekeningen afgenomen van ANG 576,7 miljoen naar ANG 418,6 miljoen (stand per eind december 2013). Het overschot van 2013 op de gewone dienst is hierin verdisconteerd.

tabel 2: Vermogenspositie Curaçao

Vermogenspositie	Bedrag (ANG) in miljoen					Verschil
	10 okt 2010	31 dec 2010	31 dec 2011	31 dec 2012	31 dec 2013	
Eigen Vermogen 10-10-'10 *	212,7					
Inclusief schuldsanering (laatste deel)	157,8					
Inclusief consolidatie Eilandgebied - Land NA	206,2					
Eigen Vermogen uit jaarrekeningen Curaçao	576,7	578,8	515,4	292,8	418,6	-158,1

* Het laatste deel van de schuldsanering en consolidatie Eilandgebied - Land NA, ontvangen in de periode 10-10-'10 en 31-12-'10, is verdisconteerd in de eigen vermogenspositie van 10-10-'10.

Ondanks dat de tekortcompensatie op ANG 33,5 miljoen na inmiddels bijna is ingelopen, is sprake van een daling van het eigen vermogen van ANG 158,1 miljoen ten opzichte van de beginstand. Dit komt doordat de BRK-reserve ten bedrage van ANG 140,3 miljoen is ingezet ter dekking van tekorten. Een vermogen dat boven de beginstand van ANG 576,7 miljoen minus de BRK-reserve van ANG 140,3 miljoen uitkomt, zijnde ANG 436,4 miljoen, kan beschouwd worden als versterking van het weerstandsvermogen van het land Curaçao.

Weerstandsvermogen

Het Cft benadrukt dat een doelstelling van de Rft is om de gezonde startpositie van 10-10-'10 in stand te houden en dat deze startpositie bestaat uit het door de schuldsanering ontstane eigen vermogen. Dit is ook benoemd in de nota van toelichting bij de aanwijzing die in 2012 aan Curaçao is gegeven.

De toekomstige (latente) financiële verplichtingen en risico's van het land Curaçao en de onzekerheden gemeld door de SOAB en ARC in hun rapporten versterken de noodzaak tot het opbouwen van een weerstandsvermogen. Dit sluit tevens aan bij de beoogde wettelijke waarborg van de gezonde startpositie van 10-10-'10. Echter de lijst van onderkende risico's in de jaarrekening 2013 kan een forse impact hebben, zie bijlage 4. Bovendien is het schommelfonds min of meer uitgeput waardoor de financiële consequentie van een (per saldo) tekort bij de fondsen een rechtstreeks gevolg heeft in de jaarrekeningen vanaf 2015 van het land Curaçao. Het eigen vermogen d.d. 31 december 2013 is niet toereikend om deze risico's op te vangen. Het Cft adviseert het land Curaçao met klem om als onderdeel van het begrotingsbeleid de weerstandscapaciteit te vergroten door een toereikend weerstandsvermogen op te bouwen, voor zowel de overheid in enge zin als de sociale fondsen.

Rentelastnorm

Het Cft komt tot de conclusie dat de rentelastnorm voor 2013 niet is overschreden. Hiervoor is de laatst beschikbare rapportage gebruikt over de 'Vaststelling van de collectieve sector, rentelastnorm en rentelasten voor het jaar 2013 voor het land Curaçao', opgesteld door de SOAB (Kenmerk 13/0913C/JH, 6 september 2013). De collectieve sector dient overigens te worden vastgesteld door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het bestuur van Curaçao (artikel 23 Rijkswet financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten (Rft)). Dit is nog niet gebeurd. Het Cft verzoekt om uw aandacht hiervoor.

Financiële mutaties buiten de gewone dienst

Het Cft heeft geconstateerd dat niet alle transacties met financiële gevolgen worden meegenomen in de begroting, ook niet via begrotingswijzigingen. Dit is niet wenselijk omdat de begroting volledig dient te zijn, conform de Rft en de comptabiliteitsvoorschriften.

Op deze manier wordt de vermogenspositie zonder voorafgaande goedkeuring van de Staten gemuteerd, wat in strijd is met het budgetrecht van de Staten. Zoals volgt uit het besluit op het beroep van Curaçao tegen het besluit houdende het geven van een aanwijzing¹ mogen gerealiseerde tekorten geen mogelijkheid creëren om in weerwil van artikel 15 van de Rft tekorten te laten ontstaan en voor de dekking daarvan het eigen vermogen in te zetten. Dit staat eveneens in artikel 18 van de Rft. Een tekort dient dan ook alsnog te worden gecompenseerd. Uit de jaarverantwoordingen blijkt dat over de periode 10-10-'10 tot en met 31 december 2013 sprake is geweest van een positief saldo van financiële mutaties die buiten de gewone dienst zijn omgegaan. Het Cft zal deze mutaties blijven volgen.

Ad 3. De noodzaak het financieel beheer te verbeteren (situatie 2013)

Landsverordening Financieel Beheer

Volgens de memorie van toelichting bij de Comptabiliteitsverordening wordt een verdere uitwerking van de technische spelregels die toegepast moeten worden in het dagelijkse financieel beheer van de overheid, neergelegd in een separate Landsverordening Financieel beheer. Voor zover bekend bestaat deze landsverordening niet. Het Cft is van mening dat het vaststellen van een dergelijke landsverordening van wezenlijk belang is voor het verbeteren van het financieel beheer.

Opzet, bestaan en werking van de administratieve organisatie

In het kader van de jaarrekeningcontrole 2013 is door de SAOB en ARC onderzoek gedaan naar de opzet, het bestaan en de werking van de administratieve organisatie en de daarin verankerde maatregelen van interne beheersing (AO/IB) bij alle ministeries, behalve bij het ministerie van SOAW. Het ministerie SOAW schijnt het onderzoek van de SOAB te hebben belemmerd waardoor het voorgenomen onderzoeksprogramma niet is uitgevoerd. Zoals de ARC het heeft samengevat, bracht het onderzoek voor alle ministeries in totaal bijna 200 tekortkomingen aan het licht. Deze tekortkomingen houden risico's in voor de rechtmatigheid, de volledigheid, de juistheid en de doelmatigheid van baten en lasten. De tekortkomingen komen grosso modo voor bij alle ministeries en hebben betrekking op de capaciteit en deskundigheid van personeel, de interne controle, het inkoopproces, de personeelslasten, de subsidieverstrekking, de opbrengsten en de (tussentijdse) verslaggeving. Het gaat hierbij om bijna 50% van de lasten en 95% van alle baten.

Oordeel

SOAB heeft haar bevindingen over de opzet, bestaand en werking van de administratieve organisatie in een centrale managementletter uitgebracht aan het ministerie van Financiën die niet in het bezit is van het Cft. De SOAB geeft aan dat het land Curaçao voor de versnelling van de verbetering van het financieel beheer additionele middelen binnen de begroting heeft vrijgemaakt om de administratieve organisatie en interne controle van de overheid te verbeteren. Ze verwacht de effecten van deze ingezette verbetertrajecten te zien bij toekomstige jaarrekeningcontroles. Om beter beeld te krijgen van de voortgang van de verbeteringen inzake het financieel beheer verzoekt het Cft om een afschrift van de centrale managementletter.

¹ *Stb.* 2012, 535.

Kenmerk
Cft 201500162
Blad
7/7

De ARC is van oordeel dat sprake is van ernstig falen van het financieel beheer. Als gevolg hiervan ontbreekt betrouwbare informatie in de jaarrekening en het jaarverslag over onder andere de uitvoering van de begroting en de financiële positie. Zonder deze betrouwbare informatie kunnen de Staten hun budgetrecht waaronder controlerende taak niet goed uitoefenen en zijn zij niet in staat om op verantwoorde wijze de ministers decharge te verlenen voor het gevoerde beleid.

Het Cft benadrukt dat de bevindingen van de SOAB en ARC opgelost dienen te worden, dat de Landsverordening Financieel beheer vastgesteld dient te worden en roept op tot snellere doorlooptijden van de rapporten van de SOAB en de ARC te komen. Dit laatste zal eraan bijdragen dat de benodigde verbeteringen eerder worden opgepakt.

Mocht u behoefte hebben aan een toelichting op dit schrijven dan is het Cft gaarne bereid die te geven.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

De voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

prof. dr. A.F.P. Bakker

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De Secretaris-Generaal van het ministerie van Financiën van Curaçao

BIJLAGE 1

De jaarrekening 2013 is bij brief van 27 augustus 2014 naar het Cft verstuurd. Hiermee was het Ministerie van Financiën op tijd. Het ministerie van Financiën heeft aangegeven dat zij de baten en lasten hebben verantwoord conform artikel 3, lid 5 van de Landsverordening Comptabiliteit (baten en lasten waarvan het bestaan blijkt nadat de administratie voor de opmaak van de jaarrekening is afgesloten behoren tot het dienstjaar waarin van het bestaan is gebleken).

De controleverklaring en het accountantsrapport zijn afgegeven op 18 december 2014 (in plaats van de wettelijke termijn van half oktober 2013). De accountant SOAB heeft aangegeven extra detailwerkzaamheden en uitzoekwerk te hebben verricht doordat de financiële processen, controls en beheersmaatregelen bij de ministeries van het land Curaçao nog niet adequaat zijn. Door de langere doorlooptijd van de controle komen er bevindingen uit de controle naar voren gebaseerd op informatie die op het moment van opstellen van de jaarrekening nog niet bekend was. De SOAB heeft de wettelijke termijn van anderhalve maand overschreden met twee maanden.

In juli 2015 heeft de ARC haar rechtmatigheidonderzoek afgerond. Hiervoor heeft ze zes maanden langer nodig gehad dan de wettelijke termijn van anderhalve maand. De ARC merkt op dat het lang heeft geduurd voordat het ministerie van Justitie de door de ARC gevraagde informatie betreffende het Criminaliteitsfonds heeft verstrekt. Verder heeft het ministerie van Financiën de gevraagde informatie betreffende de beleidsplannen en –verslagen zoals bedoeld in artikel 2 van de Landsverordening Algemene Bestuurlijke Organisatie niet verstrekt. Als gevolg hiervan heeft de ARC haar rapport later uitgebracht en heeft zij niet alle voorgenoemde werkzaamheden uitgevoerd.

Hieronder is een overzicht opgenomen met de wettelijke termijnen en met de doorlooptijd van de jaarrekeningen 2010 tot en met 2013.

overzicht: *Doorlooptijd jaarrekeningen Curaçao*

Status Jaarrekening Curaçao	Jaarrekening Curaçao af, door Minister van Financiën	Rapport SOAB Klaar	Rapport ARC klaar	Aangeboden aan Staten
Wettelijke termijn	Vóór 1 september van het jaar, volgend op het jaar waarop zij betrekking heeft (=t+1) Art. 49 lid 2 Lvc 2010	Anderhalve maand, dus circa half oktober (t+1) Art. 50 lid 2 Lvc 2010	Anderhalve maand, dus circa eind november (t+1) Art. 50 lid 3 Lvc 2010	Uiterlijk binnen een maand, circa eind december , dient de Gouverneur bij de Staten een OLV tot vaststelling van de jaarrekening in. (t+1) Art. 51 Lvc 2010
2013	27 augustus	18 december	juli 2015	Nog niet bekend

	2014	2014		
2012	28 augustus	29 april 2014	18 augustus	In behandeling
	2013		2014	bij de Staten
2011	6 september	15 januari 2014	26 mei 2014	In behandeling
	2012			bij de Staten
2010	30 november	26 juni 2013	26 juni 2013	Vastgesteld
	2011			2 april 2015

Een lange doorlooptijd is niet doelmatig:

- De uitkomsten en bevindingen van de SOAB en ARC² kunnen immers slechts met vertraging ingezet worden ten behoeve van te nemen beleidskeuzes (in de begrotingscyclus);
- Deze vertraging werkt verstorend naar de publieke verantwoording over het in 2012 gevoerde financiële beheer en beleid;
- De jaarrekening kan niet worden vastgesteld zonder dat de Staten kennis hebben genomen van de bevindingen van de ARC (artikel 51 lid 4 Landsverordening Comptabiliteit 2010);
- Bevindingen met betrekking tot de noodzakelijke verbeteringen om te komen tot een goedkeurende controleverklaring kunnen pas met vertraging opgepakt worden.

² De ARC steunt voor zijn oordeel op de werkzaamheden en rapportage van de SOAB. De SOAB is op haar beurt weer afhankelijk van de medewerking van de overheid, die ervoor moet zorgen dat de (financiële) administratie up-to-date is en er tijdig een concept jaarrekening, inclusief de benodigde controle-informatie, beschikbaar is.

BIJLAGE 2

tabel: Saldo gewone dienst 2013 inclusief de getrouwheidsfouten van SOAB en ARC

	Bedrag (ANG) in miljoen
Resultaat conform jaarrekening 2013 Gewone Dienst	120,9
Correcties in Gewone Dienst over boekjaar 2013	
Vordering op Selikor N.V. is te laag verantwoord	2,6
Baten en lasten Criminaliteitsbestrijdingsfond zijn niet verantwoord	-0,6
Voorziening langlopende geldleningen uitgaand is te laag opgenomen	-6,3
	-4,2
Resultaat gecorrigeerd conform jaarrekening 2013 Gewone Dienst	116,7
Correcties in Eigen Vermogen over boekjaar 2013	
Balanspost Bouwstructuren is te hoog verantwoord	-0,5
Balanspost Langlopende geldleningen uitgaand is te laag gewaardeerd	10,7
Balanspost Deelnemingen is te laag gewaardeerd	8,6
Banktegoed van het Criminaliteitsbestrijdingsfonds is niet verantwoord	3,9
	22,6
Subtotaal correcties	18,5

BIJLAGE 3

tabel: Vermogenspositie 31-12-2013 incl. de getrouwheidsfouten van SOAB en ARC

Vermogenspositie Curaçao (bron: jaarrekening 2013)	Bedrag (ANG) in miljoen			
	Algemene reserve	Bestemming reserve	Saldo gewone dienst 2013	Totaal eigen vermogen
Eigen vermogen per 1 januari 2013	276,3	16,5	-	292,8
Herwaardering deelnemingen	17,4			17,4
Inbrengbalans sanering vlottende activa en passiva	10,8			10,8
Leningen uitgaand voorziening oninbare debiteuren minus rentebijschrijving	-37,4			-37,4
Mutatie voorziening dubieuze debiteuren algemeen	8,7			8,7
Vrijgevallen voorziening schadeclaim vd V	5,4			5,4
Saldo gewone dienst 2013			120,9	120,9
Bestemmingsreserve	16,5	-16,5		0,0
Eigen vermogen per 31 december 2013	297,7	0,0	120,9	418,6
Verschil t.o.v. 1 januari 2013	21,4	-16,5	120,9	125,8
Gecorrigeerde vermogenspositie (bron: correcties SOAB/ARC 2013)				
Nog niet verwerkte correctie 2013 resultaat			-4,2	-4,2
Nog niet verwerkte correctie 2013 balans	22,6			22,6
Eigen vermogen gecorrigeerd per 31 december 2013	320,3	0,0	116,7	437,0
Verschil t.o.v. 1 januari 2013	44,0	-16,5	116,7	144,3

BIJLAGE 4

*Geactualiseerd overzicht van de geïnventariseerde (financiële) risico's
Bron: Tweede uitvoeringsrapportage 2015 van het land Curaçao*

Algemeen

1. Ontmantelingsrisico's vanwege indexeringsdiscussies in de CGOA met vakbonden en meerkosten ministeries (met name Justitie)
Risico: Meerkosten van meer dan ANG 53 mln
2. Schrappen van anticumulatiebepaling in pensioenregeling gedeputeerden
Risico: PM
3. Besluiten waarvan de financiële gevolgen onbekend zijn naar aanleiding van de doorlichting bij Onderwijs en Gezondheidszorg
Risico: PM

Financiën

4. Afgenomen dekkingsgraad van pensioenfondsen door de vergrijzing en lagere rendement en tekort AOV-fonds
Risico: Over 10 jaar een gecumuleerd tekort van ANG 750 mln bij ongewijzigd beleid
5. Garantstelling pensioenafdracht en ziektekosten
Risico: PM voor pensioenafdracht en ANG 2,1 mln voor ziektekosten
6. Claim duurtetoeslag voormalige ambtenaren overheidsvennootschappen en – stichtingen
Risico: De eerder vermelde schatting van ANG 10 mln (periode 2006-2010) dient omhoog bijgesteld te worden door additionele claims

Gezondheidszorg

7. Reparatiewetgeving basisverzekering
Risico: ANG 17,3 mln
8. Druk van zorgverleners en instellingen tot tariefsverhoging wegens hanteren MTSV tarieven door SVB bij de uitvoering van de basisverzekering
Risico: onduidelijk
9. Exploitatie poli SEHOS en bekostiging arts-assistenten SEHOS
Risico: ANG 2,4 mln op jaarbasis voor exploitatie van de poli van het SEHOS en voor 2015 zijn geen middelen op de begroting gereserveerd voor arts-assistenten SEHOS, ANG 3,65 mln op jaarbasis
10. Gesubsidieerde instellingen die geen belasting en premies afdragen
Risico: PM

Onderwijs

11. Achterstallig en regulier onderhoud scholen
Risico: ANG 100 mln voor achterstallig onderhoud en PM voor regulier onderhoud
12. Toekomstige vervangingsinvestering voor onderwijsinnovaties (gebouwen, inventaris en ICT), nu (mede)gefinancierd door USONA
Risico: ANG 6 mln

Economie & Overheidsvennootschappen

13. N.a.v. de aanwijzing RMR van 17-7-2012 zijn risico's gesignaleerd bij bijvoorbeeld Aqualetra, de Curaçaose Dok Maatschappij en C-Post, welke risico's enkele honderden miljoenen kunnen belopen en waarvan de vermogenspositie verslechterd is in de afgelopen drie jaar
Risico: PM
14. Lagere dividenduitkeringen overheidsvennootschappen
Risico: PM

15. Curaçaose Dok Maatschappij: claim van drie Cubaanse werknemers via rechtbank in de VSA van US, \$80

Risico: max. ANG 3,1 mln zijnde de garantie van het EGC

16. Financiële (sociaalec.) gevolgen sluiting Raffinaderij

Risico: PM

Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Ontwikkeling

17. Vaststelling/formalisering van de schuld van de Overheid aan FKP

Risico: tussen ANG 24 en 110 mln per eind 2009. Aangroei claim 2010, 2011 en 2012 dient nog plaats te vinden.